

บทบรรณาธิการ

แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว กับ การฟื้นฟูสุขภาพด้วยศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น

แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัว เป็นแพทย์เฉพาะทางที่ดูแลสุขภาพผสมผสานเป็นองค์รวมทุกช่วงวัย ดังนั้นบทบาทหน้าที่หนึ่งของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวคือการดูแลฟื้นฟูสุขภาพแก่ผู้ป่วยที่ต้องการ สอดคล้องกันช่วงวัย บริบทชีวิต บริบทชุมชนวัฒนธรรม และด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพเพื่อฟื้นฟูสุขภาพของผู้ป่วยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และ รวมถึงจิตวิญญาณ ดังเช่นบทความพิเศษของ PCFM ฉบับนี้

ศิลปะ เป็น เครื่องมือในการดูแลจิตสังคม และจิตวิญญาณ ที่สำคัญ การที่แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจ จะสามารถนำเครื่องมือนี้มาใช้ได้ เช่น ทักษะศิลป์ การอ่านวรรณกรรม การแสดง ดนตรี การเขียนเรื่องเล่า การวาดภาพ เป็นต้น ศิลปะสามารถนำมาใช้ในเชิงบำบัดด้านจิตใจและสังคม ใช้ทำความเข้าใจอารมณ์ความรู้สึก การมีพื้นที่ให้ถ่ายทอดความรู้สึก ระบายความรู้สึกหรือ จัดการความรู้สึกผ่านงานศิลปะ

ตัวอย่างเช่น ในผู้ป่วยจิตเวช ศิลปะบำบัดสามารถใช้ในการฟื้นฟูผู้ป่วยจิตเภทได้ โดยการใช้ศิลปะเป็นสื่อกลางในการแสดงออก ผู้ป่วยสามารถแสดงความคิดภายในของตนได้โดยไม่ต้องใช้คำพูด ด้วยวิธีการด้านการสร้าง-สรรค์งานศิลปะที่มักจะไม่คุกคาม มีอิสระ เน้นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บำบัดกับผู้รับบำบัด เพื่อให้ศิลปะเป็นพื้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ความรู้สึกอย่างปลอดภัย สามารถจัดการอาการเชิงลบ เช่น การขาดแรงจูงใจในชีวิต การหลีกเลี่ยงสังคม และทักษะการสื่อสารที่ไม่ดี เป็นต้น นอกจากนี้ยังช่วยเบี่ยงเบนความสนใจของผู้ป่วยจากอาการต่าง ๆ เช่น ความคิดที่รบกวน เป็นต้น

ดังนั้น ศิลปะบำบัด เป็นรูปแบบหนึ่งของการแพทย์เสริมและทางเลือก (complementary and alternative medicine) ที่เน้นการดูแลสุขภาพแบบองค์รวม นำมาเสริมในการดูแลสุขภาพแนวทางหลัก ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น บุคลากรที่สำคัญวิชาชีพหนึ่ง ที่จะต้องทำงานร่วมกับแพทย์คือ นักศิลปะบำบัด จึงจำเป็นต้องมีการประสาน

งานกันเป็นทีมระหว่างนักศิลปะบำบัดกับแพทย์ที่ดูแลรักษาผู้ป่วย ไม่ใช่รูปแบบการบำบัดรักษาที่สามารถแยกเป็นอิสระได้ ต้องทำไปควบคู่กัน

สำหรับการใช้ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นเครื่องมือในการทำศิลปะบำบัดนั้น ยังเป็นเรื่องใหม่ที่ยังต้องการการส่งเสริมประสบการณ์ถอดบทเรียนออกมาเป็นหลักฐานเชิงประจักษ์ เนื่องจากแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวที่ดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่องและอยู่ในบริบทของครอบครัว ชุมชน และวัฒนธรรม จึงมีแนวโน้มที่จะมีโอกาสทำงานร่วมกับนักศิลปะบำบัดโดยใช้บริบทวัฒนธรรมชุมชนเป็นเครื่องมือหลักในการดูแลฟื้นฟูสุขภาพ จึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจ ที่แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวจะสามารถทำบทบาทของผู้ประสานความร่วมมือ และสร้างกระบวนการฟื้นฟูในแนวทางใหม่ ๆ ในใช้ศักยภาพด้านศิลปวัฒนธรรมของชุมชนในการฟื้นฟูสุขภาพกาย ใจ และสังคม แก่ผู้ป่วยในชุมชน

ณ โอกาสนี้ วารสาร PCFM ถือโอกาสที่จะเป็นสื่อในการถ่ายทอดแนวคิดบทบาทเชิงสร้างสรรค์ใหม่ ๆ ของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวที่ปฏิบัติงานโดยใช้ประโยชน์จากบริบทศิลปวัฒนธรรมในชุมชนที่มีประโยชน์และได้รับการสืบทอดมา และควรจะได้รับ การสืบทอดต่อไปเพื่อให้ชุมชนและสังคมที่รากฐานสิ่งยึดเหนี่ยวด้านจิตใจ จิตวิญญาณ และพัฒนาต่อยอด เปลี่ยนผ่านไปตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป และบ่งบอกอัตลักษณ์การทำงานของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวที่การผสมผสานแนวคิดองค์ความรู้ต่าง ๆ เพื่อดูแลสุขภาพผู้ป่วยนั้นมีโอกาสจะมีความเป็นไปได้มากมายตามศักยภาพที่มีอยู่ในชุมชนและสังคม

นพ.สตาจค์ ศุภผล

บรรณาธิการ

วารสารระบบบริการปฐมภูมิและเวชศาสตร์ครอบครัว